Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (prvá komora)

zo 6. marca 2025 *

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Aproximácia právnych predpisov – Duševné vlastníctvo – Autorské právo a s ním súvisiace práva – Výkonní umelci zamestnaní ako verejní zamestnanci – Postúpenie súvisiacich práv prostredníctvom právnych predpisov – Smernica 2001/29/ES – Článok 2 písm. b) a článok 3 ods. 2 – Právo na rozmnožovanie a právo na sprístupnenie verejnosti – Smernica 2006/115/ES – Články 7 až 9 – Práva na zaznamenanie, rozhlasové vysielanie, verejný prenos a rozširovanie – Smernica (EÚ) 2019/790 – Články 18 až 23 – Spravodlivá odmena v rámci zmlúv o využívaní – Článok 26 – Časová pôsobnosť – Pojmy ‚uzavreté akty' a ‚nadobudnuté práva'"

Vo veci C-575/23,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Conseil d'État (Štátna rada, Belgicko) z 31. augusta 2023 a doručený Súdnemu dvoru 15. septembra 2023, ktorý súvisí s konaním:

FT,

AL,

ON

proti

État belge,

za účasti:

Orchestre national de Belgique (ONB),

SÚDNY DVOR (prvá komora),

v zložení: predseda Súdneho dvora K. Lenaerts, vykonávajúci funkciu predsedu prvej komory, podpredseda Súdneho dvora T. von Danwitz, vykonávajúci funkciu sudcu prvej komory, sudcovia A. Kumin, I. Ziemele (spravodajkyňa) a O. Spineanu-Matei,

generálny advokát: M. Szpunar,

tajomník: M. Siekierzyńska, referentka,

* Jazyk konania: francúzština.

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 20. júna 2024,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

– FT, AL a ON, v zastúpení: S. Capiau, avocate,

– Orchestre national de Belgique (ONB), v zastúpení: C. Bernard, M. Buydens a D. Lagasse, avocats,

– belgická vláda, v zastúpení: S. Baeyens, P. Cottin a C. Pochet, splnomocnení zástupcovia, za právnej pomoci R. Fonteyn a A. Joachimowicz, avocats,

– Európska komisia, v zastúpení: C. Auvret a J. Samnadda, splnomocnené zástupkyne,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní z 24. októbra 2024,

vyhlásil tento

Rozsudok

1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článkov 18 až 23, ako aj článku 26 ods. 2 smernice Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2019/790 zo 17. apríla 2019 o autorskom práve a právach súvisiacich s autorským právom na digitálnom jednotnom trhu a o zmene smerníc 96/9/ES a 2001/29/ES (Ú. v. EÚ L 130, 2019, s. 92).

2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu medzi FT, AL a ON, hudobníkmi, ktorých Orchestre national de Belgique (ďalej len „ONB“) zamestnal ako verejných zamestnancov, a État belge (Belgický štát) vo veci zákonnosti kráľovského nariadenia z 1. júna 2021 o súvisiacich právach umeleckých členov Orchestre national de Belgique (*Moniteur belge* zo 4. júna 2021, s. 56936, ďalej len „kráľovské nariadenie z 1. júna 2021“).

Právny rámec

Medzinárodné právo

Rímsky dohovor

3 Medzinárodný dohovor o ochrane výkonných umelcov, výrobcov zvukových záznamov a rozhlasových organizácií bol podpísaný v Ríme 26. októbra 1961 (ďalej len „Rímsky dohovor“).

4 Európska únia nie je zmluvnou stranou tohto dohovoru. Jeho zmluvnými stranami sú však všetky členské štáty s výnimkou Maltskej republiky.

5 Článok 7 tohto dohovoru, ktorý sa týka minimálnej ochrany výkonných umelcov, vo svojom odseku 1 stanovuje:

„Ochrana výkonných umelcov podľa tohto Dohovoru zahrňuje možnosť zabrániť:

a) rozhlasovému vysielaniu a verejnému prednesu ich výkonu bez ich súhlasu, s výnimkou prípadov, keď výkon použitý pri vysielaní alebo pri verejnom prednese je sám osebe výkonom vysielaným, alebo keď vysielanie sa uskutoční zo záznamu;

b) urobeniu záznamu ich nezaznamenaného výkonu bez ich súhlasu;

c) rozmnoženiu záznamu ich výkonu bez ich súhlasu;
   i) ak samotný pôvodný záznam bol urobený bez ich súhlasu;
   ii) ak sa rozmnožuje pre iné účely, než na aké výkonní umelci udelili súhlas;
   iii) ak bol pôvodný záznam urobený v súlade s ustanoveniami článku 15 a rozmnožuje sa na iné účely, než ktoré sú uvedené v týchto ustanoveniach.“

6 Článok 8 Rímskeho dohovoru týkajúci sa kolektívnych výkonov stanovuje:

„Každý zmluvný štát môže svojím vnútorným zákonodarstvom určiť akým spôsobom budú výkonní umelci zastúpení pri výkone svojich práv, ak sa ich niekoľko zúčastní na tom istom výkone.“

7 Článok 12 tohto dohovoru, ktorý sa týka druhotného použitia zvukových záznamov, znie:

„Ak sa zvuková snímka vydaná na obchodné účely alebo rozmnoženiny takej zvukovej snímky použije priamo na rozhlasové vysielanie alebo na verejný prednes, zaplatí užívateľ jednu primeranú odmenu výkonným umelcom alebo výrobcom zvukových snímok alebo obidvom. Ak niet dohody medzi týmito stranami, môžu sa podmienky rozdelenia tejto odmeny určiť vnútorným zákonodarstvom.“

8 Článok 15 tohto dohovoru obsahuje výnimky z ochrany, ktorú tento dohovor zaručuje.

9 Článok 19 tohto dohovoru, ktorý sa týka ochrany výkonných umelcov pri vyhotovovaní obrazových alebo audiovizuálnych záznamov, znie takto:

„Len čo už výkonný umelec dal privolenie na to, aby sa jeho výkon stal súčasťou obrazového alebo audiovizuálneho záznamu, článok 7 sa od toho času na neho nevzťahuje.“

WPPT

10 Svetová organizácia duševného vlastníctva (WIPO) prijala 20. decembra 1996 Zmluvu WIPO o autorskom práve a Zmluvu WIPO o umeleckých výkonoch a zvukových záznamoch (ďalej len „WPPT“). Tieto zmluvy boli schválené rozhodnutím Rady 2000/278/ES zo 16. marca 2000 o schválení Zmluvy WIPO o autorských právach a Zmluvy WIPO o umeleckých výkonoch a zvukových záznamoch v mene Európskeho spoločenstva (Ú. v. ES L 89, 2000, s. 6; Mim. vyd. 11/033, s. 208) a pokiaľ ide o Úniu, nadobudli účinnosť 14. marca 2010.

11 Článok 2 WPPT, nazvaný „Definície“, znie takto:

„Na účely tejto zmluvy:

a) ‚výkonní umelci‘ sú herci, speváci, hudobníci, tanečníci alebo iné osoby, ktoré vystupujú, prednášajú, recitujú, hrajú, predvádzajú alebo iným spôsobom vykonávajú literárne alebo umelecké diela, alebo prejavy ľudového umenia (folklóru);

…“

12 Články 6 až 10 tejto zmluvy sa týkajú pravidiel upravujúcich majetkové práva výkonných umelcov vo vzťahu k ich nezaznamenaným umeleckým výkonom, práva na rozmnožovanie, práva na rozširovanie, práva na prenájom, ako aj práva na sprístupňovanie zaznamenaných umeleckých výkonov.

Právo Únie

Smernica 2001/29/ES

13 Odôvodnenia 9, 10, 15 a 30 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti (Ú. v. ES L 167, 2001, s. 10; Mim. vyd. 17/001, s. 230) stanovujú:

„(9) Akákoľvek harmonizácia autorských práv a s nimi súvisiacich práv musí byť založená na vysokej úrovni ochrany, pretože tieto práva sú podstatou pre duševnú tvorbu. Ich ochrana pomáha zaistiť udržiavanie a rozvoj tvorivosti v záujme autorov, interpretov, producentov, spotrebiteľov, kultúry, priemyslu a verejnosti ako celku. Duševné vlastníctvo bolo teda uznané za súčasť majetku.

(10) Ak majú autori alebo výkonní umelci pokračovať vo svojej tvorivej a umeleckej práci, musia za používanie svojej práce dostávať primeranú odmenu, rovnako ako producenti, aby boli schopní financovať túto prácu. …

…

(15) Na diplomatickej konferencii, ktorá sa konala pod záštitou [WIPO] v decembri 1996, boli prijaté dve nové zmluvy, ‚Zmluva WIPO o autorskom práve‘ a [WPPT], ktoré sa zaoberajú ochranou autorov a ochranou výkonných umelcov a producentov zvukových záznamov. … Táto smernica slúži na uplatnenie viacerých medzinárodných záväzkov.

…

(30) Práva, o ktorých sa zmieňuje táto smernica, sa môžu prenášať, postúpiť alebo sa na ne môže vzťahovať poskytnutie zmluvných licencií bez toho, aby bola dotknutá príslušná národná legislatíva týkajúca sa autorských práv a s nimi súvisiacich práv.“

14 Článok 2 tejto smernice znie:

„Členské štáty ustanovia výlučné právo udeliť súhlas alebo zakázať priame alebo nepriame, dočasné alebo trvalé rozmnožovanie akýmkoľvek spôsobom a akoukoľvek formou, v celku alebo v časti:

…

b) pre výkonných umelcov k záznamom ich výkonov;

…“

15 Článok 3 ods. 2 tejto smernice stanovuje:

„Členské štáty ustanovia výlučné právo udeliť súhlas alebo zakázať sprístupňovanie verejnosti po drôte alebo bezdrôtovými prostriedkami takým spôsobom, že verejnosť má k nim prístup z miesta a v čase individuálne zvolenom:

a) pre výkonných umelcov k záznamom ich výkonov;

…“

16 Článok 5 tejto smernice vymenúva prípady, v ktorých môžu členské štáty stanoviť výnimky a obmedzenia výlučných práv stanovených v článkoch 2 až 4 tejto smernice.

17 Článok 10 ods. 2 smernice 2001/29 stanovuje:

„Táto smernica platí bez toho, aby boli dotknuté akékoľvek uzavreté akty a práva nadobudnuté do 22. decembra 2002.“

Smernica 2006/115/ES

18 Odôvodnenia 4, 5 a 7 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/115/ES z 12. decembra 2006 o nájomnom práve a výpožičnom práve a o určitých právach súvisiacich s autorskými právami v oblasti duševného vlastníctva (Ú. v. EÚ L 376, 2006, s. 28) stanovujú:

„(4) Ochrana autorského práva a súvisiacich práv sa musí prispôsobiť novému hospodárskemu vývoju, aký predstavujú nové formy využívania.

(5) Autori a výkonní umelci potrebujú k výkonu svojej tvorivej činnosti primerané príjmy, ktoré sú základom pre ďalšiu tvorivú a umeleckú činnosť …

…

(7) Právne predpisy členských štátov by mali byť upravené tak, aby neboli v rozpore s medzinárodnými zmluvami, na ktorých je založené autorské právo a súvisiace práva vo väčšine členských štátov.“

19 Článok 3 ods. 1 tejto smernice stanovuje:

„Výhradné právo udeľovať súhlas alebo zakázať nájom a vypožičiavanie prislúcha týmto osobám:

…

b) výkonnému umelcovi vo vzťahu k záznamom jeho výkonu;

…“

20 Článok 7 ods. 1 tejto smernice stanovuje:

„Členské štáty ustanovia pre výkonných umelcov výhradné právo povoliť alebo zakázať záznam ich výkonov.“

21 Článok 8 ods. 1 a 2 smernice 2006/115 znie takto:

„1. Členské štáty ustanovia výhradné práva výkonných umelcov povoliť alebo zakázať bezdrôtové vysielanie a verejné šírenie ich výkonov, s výnimkou prípadu, keď výkon je sám už výkonom vysielaným alebo keď sa uskutočňuje zo záznamu.

2. Členské štáty ustanovia právo na zabezpečenie platby jedinej primeranej odmeny zo strany používateľa, ak je použitý zvukový záznam vydaný na obchodné účely alebo rozmnoženiny takéhoto zvukového záznamu k bezdrôtovému vysielaniu alebo akémukoľvek inému verejnému šíreniu [ak sa zvukový záznam vydaný na obchodné účely alebo rozmnoženina tohto zvukového záznamu použijú na rozhlasové vysielanie alebo akýkoľvek iný verejný prenos – *neoficiálny preklad*], a na zabezpečenie toho, aby sa táto odmena rozdelila medzi príslušných výkonných umelcov a výrobcov zvukových záznamov. Členské štáty môžu, ak nie je dohoda medzi výkonnými umelcami a výrobcami zvukových záznamov, ustanoviť podmienky, za ktorých sa táto odmena medzi nimi delí.“

22 Článok 9 ods. 1 tejto smernice stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia výhradné právo sprístupňovať predmety ochrany uvedené v písmenách a) až d), ako aj ich rozmnoženiny verejnosti predajom alebo iným spôsobom (ďalej len ‚právo na rozširovanie‘) pre:

a) výkonných umelcov, pokiaľ ide o záznamy ich výkonov;

…“

23 Článok 10 tejto smernice, ktorý stanovuje obmedzenia súvisiacich práv, ktoré môžu členské štáty stanoviť, vo svojom odseku 2 stanovuje:

„Bez ohľadu na ustanovenie odseku 1 môže každý členský štát ustanoviť, pokiaľ ide o ochranu výkonných umelcov, výrobcov zvukových záznamov, vysielacích organizácií a výrobcov prvých záznamov filmov, obmedzenia takého istého druhu, aké sú ustanovené v súvislosti s ochranou autorského práva pri literárnych a umeleckých dielach.

Nútené licencie môžu byť ustanovené len v rozsahu zlučiteľnom s Rímskym dohovorom.“

Smernica 2019/790

24 Odôvodnenia 4 a 72 smernice 2019/790 znejú takto:

„(4) Táto smernica je založená na pravidlách stanovených v smerniciach, ktoré sa v tejto oblasti v súčasnosti uplatňujú, najmä v [smernici Európskeho parlamentu a Rady 96/9/ES z 11. marca 1996 o právnej ochrane databáz (Ú. v. ES L 77, 1996, s. 20; Mim. vyd. 13/015, s. 459), ako aj v smerniciach 2001/29 a 2006/115].

…

(72) Autori a výkonní umelci sú zvyčajne v slabšom zmluvnom postavení pri udeľovaní licencií alebo prevode svojich práv, a to aj prostredníctvom svojich vlastných spoločností, na účely využívania za odmenu a uvedené fyzické osoby potrebujú ochranu stanovenú v tejto smernici, aby mohli v plnej miere využívať práva harmonizované podľa práva Únie. Uvedená potreba ochrany nevzniká, keď zmluvná protistrana koná ako koncový používateľ a nevyužíva samotné dielo ani umelecký výkon, čo by napríklad mohlo platiť v prípade niektorých pracovných zmlúv.“

25 Článok 1 smernice 2019/790, nazvaný „Predmet úpravy a rozsah pôsobnosti“, stanovuje:

„1. Touto smernicou sa stanovujú pravidlá, ktorých cieľom je ďalšie zosúladenie práva Únie vzťahujúce sa na autorské právo a práva súvisiace s autorským právom v rámci vnútorného trhu …

2. S výnimkou prípadov uvedených v článku 24 sa táto smernica netýka a žiadnym spôsobom neovplyvňuje existujúce pravidlá stanovené smernicami platnými v tejto oblasti, najmä smernicami [96/9, 2001/29 a 2006/115].“

26 Hlava IV smernice 2019/790 týkajúca sa opatrení na zabezpečenie riadneho fungovania trhu s autorskými právami obsahuje kapitolu 3, nazvanú „Spravodlivé odmeňovanie autorov a výkonných umelcov v zmluvách o využívaní diel“, v ktorej sa nachádzajú články 18 až 23 tejto smernice.

27 Článok 18 smernice 2019/790, nazvaný „Zásada primeranej a proporcionálnej odmeny“, stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby autori a výkonní umelci v prípade, že udeľujú licenciu alebo prevádzajú výhradné práva na využívanie svojich diel alebo iných predmetov ochrany, mali nárok na primeranú a proporcionálnu odmenu.

2. Pri implementácii zásady stanovenej v odseku 1 do vnútroštátneho práva členské štáty môžu použiť rôzne mechanizmy a zohľadniť [a zohľadňujú – *neoficiálny preklad*] zásadu zmluvnej slobody a spravodlivú rovnováhu medzi právami a záujmami.“

28 Článok 19 tejto smernice, nazvaný „Povinnosť transparentnosti“, v odseku 1 stanovuje:

„Členské štáty zabezpečia, aby autori a výkonní umelci pravidelne, najmenej raz ročne, a s prihliadnutím na osobitosti každého sektora dostávali aktualizované, relevantné a komplexné informácie o využívaní svojich diel a umeleckých výkonov od strán, ktorým udelili licenciu, alebo na ktoré previedli svoje práva alebo od ich právnych nástupcov, najmä pokiaľ ide o spôsoby využívania, všetky vytvorené zisky a splatnú odmenu.“

29 Článok 20 tejto smernice, nazvaný „Mechanizmus úpravy zmlúv“, v odseku 1 stanovuje:

„V prípade absencie uplatniteľnej kolektívnej zmluvy, ktorá by ustanovovala mechanizmus porovnateľný s mechanizmom stanoveným v tomto článku, členské štáty zabezpečia, aby mali autori a výkonní umelci alebo ich zástupcovia právo nárokovať si dodatočnú primeranú a spravodlivú odmenu od strany, s ktorou uzavreli zmluvu o využívaní ich práv, alebo od právnych nástupcov takejto strany, ak sa ukáže, že pôvodne dohodnutá odmena je neúmerne nízka v porovnaní so všetkými následnými príslušnými príjmami, ktoré vyplývajú z využívania diel alebo umeleckých výkonov.“

30 Článok 21 tejto smernice, nazvaný „Postup alternatívneho riešenia sporov“, stanovuje:

„Členské štáty ustanovia, že na spory týkajúce sa povinnosti transparentnosti podľa článku 19 a na mechanizmus úpravy zmlúv podľa článku 20 sa môže vzťahovať dobrovoľný postup alternatívneho riešenia sporov. Členské štáty zabezpečia, aby organizácie zastupujúce autorov a výkonných umelcov mohli iniciovať takéto postupy na konkrétnu žiadosť jedného alebo viacerých autorov alebo výkonných umelcov.“

31 Článok 22 smernice 2019/790, nazvaný „Právo na odvolanie“, stanovuje:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby v prípade, že autor alebo výkonný umelec udelil licenciu alebo previedol svoje práva k dielu alebo inému predmetu ochrany na výhradnom základe, mal autor alebo výkonný umelec právo na celkové alebo čiastočné odvolanie licencie alebo prevodu práv v prípade, že nedošlo k využitiu uvedeného diela alebo iného predmetu ochrany.

…

5. Členské štáty môžu ustanoviť, že akékoľvek zmluvné ustanovenie odchyľujúce sa od mechanizmu odvolania stanovenom v odseku 1 bude vykonateľné, len ak je založené na kolektívnej zmluve.“

32 Článok 23 tejto smernice, nazvaný „Všeobecné ustanovenia“, znie:

„1. Členské štáty zabezpečia, aby akékoľvek zmluvné ustanovenie, ktoré bráni dodržiavaniu ustanovení článkov 19, 20 a 21, bolo nevykonateľné vo vzťahu k autorom a výkonným umelcom.

2. Členské štáty ustanovia, že články 18 až 22 tejto smernice sa nevzťahujú na autorov počítačových programov …“

33 Článok 26 tejto smernice s názvom „Časová pôsobnosť“ stanovuje:

„1. Táto smernica sa uplatňuje na všetky diela a iné predmety ochrany, ktoré sú chránené vnútroštátnym právom v oblasti autorského práva k 7. júnu 2021 alebo po tomto dátume.

2. Táto smernica platí bez toho, aby boli dotknuté akékoľvek uzavreté akty a práva nadobudnuté pred 7. júnom 2021.“

34 Článok 29 tejto smernice, nazvaný „Transpozícia“, v odseku 1 stanovuje:

„Členské štáty uvedú do účinnosti zákony, iné právne predpisy a správne opatrenia potrebné na dosiahnutie súladu s touto smernicou najneskôr do 7. júna 2021. Komisiu o tom bezodkladne informujú.

Členské štáty uvedú priamo v prijatých opatreniach alebo pri ich úradnom uverejnení odkaz na túto smernicu. Podrobnosti o odkaze stanovia členské štáty.“

Belgické právo

35 Súvisiace práva výkonných umelcov boli zakotvené v zákone z 30. júna 1994 o autorských právach a s nimi súvisiacich právach (*Moniteur belge* z 27. júla 1994, s. 19297), ktorého ustanovenia boli do code de droit économique (Hospodársky zákonník) začlenené zákonom z 19. apríla 2014 o začlenení knihy XI „Duševné vlastníctvo“ do Hospodárskeho zákonníka a o vložení ustanovení týkajúcich sa knihy XI do kníh I, XV a XVII tohto zákonníka (*Moniteur belge* z 12. júna 2014, s. 44352).

36 Článok XI.205 §4 Hospodárskeho zákonníka, ktorý sa nachádza v hlave XI tohto zákonníka, umožňuje, aby v prípade, že výkonný umelec podáva výkon na základe pracovnej zmluvy alebo štatútu, boli majetkové práva vyplývajúce z práv súvisiacich s autorským právom postúpené zamestnávateľovi, pokiaľ je postúpenie práv výslovne stanovené a výkon patrí do rozsahu zmluvy alebo štatútu.

37 Preambula kráľovského nariadenia z 1. júna 2021 obsahuje túto časť:

„Keďže [ONB] je organizáciou verejného záujmu kategórie B;

keďže článok XI.205 §4 Hospodárskeho zákonníka umožňuje, aby v prípade, že výkonný umelec podáva výkon na základe pracovnej zmluvy alebo štatútu, boli majetkové práva vyplývajúce z práv súvisiacich s autorským právom postúpené zamestnávateľovi, pokiaľ je postúpenie práv výslovne stanovené a výkon patrí do rozsahu zmluvy alebo štatútu;

keďže riadne fungovanie [ONB] si vyžaduje, aby boli všetky práva spojené s podaním a využívaním výkonov výkonných umelcov [ONB] postúpené tomuto orchestru.“

38 Článok 1 tohto nariadenia znie:

„Na účely tohto nariadenia sa uplatňujú tieto vymedzenia pojmov:

1° Výkonný umelec: hudobník [ONB] prijatý do zamestnania ako verejný zamestnanec alebo na základe pracovnej zmluvy, s vylúčením hudobníkov vykonávajúcich funkciu hudobného riaditeľa alebo sólistu.

…“

39 Článok 2 tohto kráľovského nariadenia stanovuje:

„Výkonný umelec v súlade s ustanoveniami tohto nariadenia postupuje [ONB] práva súvisiace s autorským právom, ktoré sa týkajú jeho výkonov podaných v rámci jeho činnosti v [ONB].“

40 Článok 3 ods. 1 a 2 tohto kráľovského nariadenia znie:

„§ 1. V prospech [ONB] sú na základe článku 2 a za peňažnú odmenu spresnenú v článkoch 4 a 6 postúpené tieto súvisiace práva:

a) Právo na verejný prenos:

– právo na verejný prenos výkonov výkonných umelcov podaných v rámci ich úloh v službách [ONB] na účely ich vysielania a zvukovej retransmisie prostredníctvom rádiových, káblových, satelitných, internetových platforiem, streamingu alebo akýchkoľvek iných technológií, ktoré sú k dnešnému dňu známe alebo neznáme,

– právo na verejný prenos výkonov výkonných umelcov podaných v rámci ich úloh v službách [ONB] na účely ich vysielania a audiovizuálnej retransmisie prostredníctvom rádiových, káblových, satelitných, internetových platforiem, streamingu alebo akýchkoľvek iných technológií, ktoré sú k dnešnému dňu známe alebo neznáme,

b) Právo na rozmnožovanie a šírenie:

– právo rozmnožovať výkony výkonných umelcov podané v rámci ich úloh v službách [ONB] v neobmedzenom počte exemplárov v prospech [ONB] úplne alebo čiastočne, v neobmedzenom počte exemplárov na všetkých fonografických, videografických alebo multimediálnych nosičoch vrátane digitálnych nosičov, ktoré sú doteraz známe alebo neznáme,

– právo rozširovať nosiče s rozmnoženinami výkonov výkonných umelcov a právo ponúkať ich sťahovanie na súkromné účely prostredníctvom digitálnej siete prenosu údajov, najmä internetu, a vo všeobecnosti právo na využívanie alebo umožnenie využívania nosičov vrátane predaja a prenájmu.

§ 2. Práva v súlade s článkom 2 a prvým paragrafom tohto článku sa postupujú na celú dobu trvania práv súvisiacich s autorským právom a pre celý svet.“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

41 Pred prijatím kráľovského nariadenia z 1. júna 2021 bolo využívanie súvisiacich práv hudobníkov ONB v každom jednotlivom prípade dojednané v zmierovacom výbore.

42 V rokoch 2016 až 2021 prebiehali rokovania medzi ONB a delegáciami odborových zväzov hudobníkov v tomto orchestri s cieľom dosiahnuť dohodu o spravodlivom odmeňovaní za výkony týchto hudobníkov zo strany ONB.

43 Keďže tieto rokovania neboli úspešné a v máji 2021 bol vypracovaný a podpísaný „protokol o nedosiahnutí zhody“, belgický štát prijal kráľovské nariadenie z 1. júna 2021.

44 Podľa preambuly tohto kráľovského nariadenia si riadne fungovanie ONB vyžaduje, aby boli všetky práva spojené s podaním a využívaním výkonov výkonných umelcov tohto orchestra postúpené tomuto orchestru.

45 Na tento účel článok 2 tohto kráľovského nariadenia stanovuje, že výkonný umelec postúpi ONB súvisiace práva týkajúce sa jeho výkonov uskutočnených v rámci jeho úloh pre tento orchester. Podľa článku 3 tohto kráľovského nariadenia sa za vyplatenie kompenzačných príspevkov uvedených v článkoch 4 a 6 tohto nariadenia prevádza právo na verejný prenos, ako aj právo na rozmnožovanie a rozširovanie, a to na celé obdobie trvania súvisiacich práv a na celý svet.

46 Žalobou podanou 26. júla 2021 na Conseil d'État (Štátna rada, Belgicko), ktorá je vnútroštátnym súdom, ktorý podal návrh na začatie prejudiciálneho konania, FT, AL a ON navrhli zrušenie kráľovského nariadenia z 1. júna 2021, pričom najmä tvrdili, že ustanovenia tohto kráľovského nariadenia porušujú právo Únie.

47 V tejto súvislosti uvedený súd v podstate uvádza, že v rámci preskúmania tejto žaloby sa pýta, či postúpenie súvisiacich práv, ktoré vznikli v rámci pracovnoprávneho vzťahu podľa služobného poriadku, patrí do pôsobnosti smernice 2019/790, najmä jej článkov 18 až 23, a v prípade kladnej odpovede, či bolo Belgické kráľovstvo povinné dodržiavať tieto ustanovenia pri prijímaní kráľovského nariadenia z 1. júna 2021, teda ku dňu, keď ešte neuplynula lehota na prebratie tejto smernice.

48 Tieto otázky sa podľa neho týkajú výkladu práva Únie, a preto musia byť predložené Súdnemu dvoru.

49 Za týchto podmienok Conseil d'État (Štátna rada) rozhodla prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

„1. Majú sa články 18 až 23 [smernice 2019/790] vykladať v tom zmysle, že bránia tomu, aby boli práva verejných zamestnancov súvisiace s autorským právom k výkonom uskutočneným v rámci pracovnoprávneho vzťahu postúpené prostredníctvom právneho predpisu?

2. V prípade kladnej odpovede, majú sa pojmy ‚uzavreté akty' a ‚nadobudnuté práva' uvedené v článku 26 ods. 2 smernice [2019/790] vykladať v tom zmysle, že sa vzťahujú okrem iného na postúpenie práv súvisiacich s autorským právom, ako sú stanovené právnym predpisom prijatým pred 7. júnom 2021?"

O prejudiciálnych otázkach

O prípustnosti

50 Belgická vláda bez toho, aby sa výslovne dovolávala neprípustnosti prvej otázky, tvrdí, že táto otázka smeruje k tomu, aby Súdny dvor poskytol poradné stanovisko k všeobecnej otázke, a že vnútroštátny súd vo svojom návrhu na začatie prejudiciálneho konania neuviedol dôvody, ktoré ho viedli k otázke týkajúcej sa výkladu článkov 18 až 23 smernice 2019/790, ani súvislosť, ktorú vidí medzi týmito ustanoveniami a kráľovským nariadením z 1. júna 2021.

51 V tejto súvislosti treba pripomenúť, po prvé, že podľa ustálenej judikatúry pri otázkach vzťahujúcich sa na právo Únie platí prezumpcia relevantnosti. Súdny dvor môže odmietnuť rozhodnúť o prejudiciálnej otázke položenej vnútroštátnym súdom len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá nijakú súvislosť s existenciou alebo predmetom sporu vo veci samej, pokiaľ ide o hypotetický problém, alebo ak Súdny dvor nedisponuje skutkovými ani

právnymi okolnosťami potrebnými na užitočnú odpoveď na otázky, ktoré mu boli položené (rozsudok z 15. júna 2021, Facebook Ireland a i., C-645/19, EU:C:2021:483, bod 115 a citovaná judikatúra).

52 Okrem toho takisto v súlade s ustálenou judikatúrou odôvodnením návrhu na začatie prejudiciálneho konania nie je formulovanie poradných názorov na všeobecné alebo hypotetické otázky, ale potreba, ktorá je vnútorne spätá s efektívnym riešením určitého sporu (rozsudok z 15. júna 2021, Facebook Ireland a i., C-645/19, EU:C:2021:483, bod 116, ako aj citovaná judikatúra).

53 Po druhé podľa článku 94 písm. c) Rokovacieho poriadku Súdneho dvora musí návrh na začatie prejudiciálneho konania pod hrozbou neprípustnosti obsahovať uvedenie dôvodov, pre ktoré sa vnútroštátny súd rozhodol položiť otázku o výklade alebo platnosti určitých ustanovení práva Únie, ako aj súvislosti, ktoré vidí medzi týmito ustanoveniami a svojou právnou úpravou uplatniteľnou vo vnútroštátnom konaní.

54 V prejednávanej veci, ako bolo uvedené v bode 47 tohto rozsudku, z návrhu na začatie prejudiciálneho konania jednoznačne vyplýva, že v rámci žaloby o neplatnosť kráľovského nariadenia z 1. júna 2021, o ktorej rozhoduje, musí vnútroštátny súd určiť, či žalobcovia vo veci samej správne tvrdia, že články 18 až 23 smernice 2019/790 bránia postúpeniu súvisiacich práv hudobníkov ONB, ktorí sú zamestnaní ako verejní zamestnanci, prostredníctvom právnej úpravy, v súvislosti s výkonmi uskutočnenými v rámci plnenia ich úloh v tomto orchestri, bez ich predchádzajúceho súhlasu.

55 Z toho vyplýva, že tento súd vysvetlil súvislosť, ktorú vidí medzi týmito ustanoveniami a kráľovským nariadením z 1. júna 2021, a že odpoveď na prvú otázku je nevyhnutná na to, aby mohol rozhodnúť o spore vo veci samej.

56 Za týchto okolností je prvá otázka prípustná.

O veci samej

Úvodné poznámky

57 Podľa ustálenej judikatúry v rámci postupu spolupráce medzi vnútroštátnymi súdmi a Súdnym dvorom, zavedeného článkom 267 ZFEÚ, Súdnemu dvoru prináleží poskytnúť vnútroštátnemu súdu užitočnú odpoveď, ktorá mu umožní rozhodnúť prejednávaný spor. V tomto smere Súdny dvor musí prípadne preformulovať položené otázky. Navyše Súdny dvor môže vziať do úvahy aj ustanovenia práva Únie, na ktoré sa vnútroštátny súd v znení svojej otázky neodvolával [rozsudok z 22. júna 2023, K. B. a F. S. (Skúmanie trestno-právnych otázok *ex offo*), C-660/21, EU:C:2023:498, bod 26, ako aj citovaná judikatúra].

58 Skutočnosť, že vnútroštátny súd po formálnej stránke položil prejudiciálnu otázku s odkazom na určité ustanovenia práva Únie, totiž nebráni tomu, aby Súdny dvor poskytol tomuto súdu všetky prvky výkladu, ktoré môžu byť užitočné pre rozhodnutie veci, ktorú prejednáva, či už na ne v texte svojich otázok odkázal alebo nie. Súdnemu dvoru v tejto súvislosti prináleží, aby zo všetkých informácií, ktoré poskytol vnútroštátny súd, a najmä z odôvodnenia návrhu na začatie

prejudiciálneho konania, vybral tie prvky práva Únie, ktoré si vyžadujú výklad so zreteľom na predmet sporu [rozsudok z 22. júna 2023, K. B. a F. S. (Skúmanie trestno-právnych otázok *ex offo*), C-660/21, EU:C:2023:498, bod 27, ako aj citovaná judikatúra].

59 V prejednávanej veci sa prejudiciálne otázky týkajú len výkladu článkov 18 až 23, ako aj článku 26 ods. 2 smernice 2019/790 a ich cieľom je v podstate najmä určiť, či tieto články 18 až 23 bránia postúpeniu súvisiacich práv hudobníkov orchestra zamestnaných ako verejní zamestnanci v prospech zamestnávateľa, prostredníctvom právnej úpravy, v súvislosti s výkonmi uskutočnenými v rámci plnenia ich úloh u tohto zamestnávateľa, bez ich predchádzajúceho súhlasu.

60 Treba však konštatovať, že ustanovenia uvedené vnútroštátnym súdom v jeho otázkach sa týkajú primeranej odmeny autorov a výkonných umelcov v rámci zmlúv o využívaní a časovej pôsobnosti smernice 2019/790.

61 Nič to však nemení na tom, že v odôvodnení 4 smernice 2019/790 sa uvádza, že táto smernica vychádza z pravidiel stanovených najmä v smerniciach 2001/29 a 2006/115, ktoré upravujú takéto postúpenie, a dopĺňa ich. V tejto súvislosti článok 1 ods. 2 smernice 2019/790 stanovuje, že s výnimkou prípadov uvedených v jej článku 24 táto smernica žiadnym spôsobom neovplyvňuje existujúce pravidlá stanovené najmä v smerniciach 2001/29 a 2006/115.

62 Medzi tieto pravidlá patria, pokiaľ ide o práva výkonných umelcov, pravidlá v článku 2 písm. b) a článku 3 ods. 2 písm. a) smernice 2001/29, ktoré v prospech týchto nositeľov práv a s výhradou výnimiek a obmedzení stanovených touto smernicou stanovujú výlučné právo udeliť súhlas s rozmnožovaním, ako aj so sprístupňovaním záznamov ich výkonov verejnosti, alebo ich zakázať.

63 Takisto tam patria pravidlá uvedené v článku 3 ods. 1 písm. b), článku 7 ods. 1, článku 8 ods. 1 a článku 9 ods. 1 písm. a) smernice 2006/115, ktoré s výhradou obmedzení stanovených touto smernicou priznávajú výkonným umelcom výlučné právo udeliť súhlas alebo zakázať nájom a vypožičiavanie záznamov ich výkonov, výlučné právo udeliť súhlas alebo zakázať záznam ich výkonov, výlučné právo udeliť súhlas alebo zakázať vysielanie a verejný prenos ich výkonov, ako aj výlučné právo na šírenie záznamov týchto výkonov.

64 Takéto pravidlá sú preto relevantné na účely určenia, či právo Únie bráni postúpeniu súvisiacich práv výkonných umelcov zamestnaných ako verejní zamestnanci na zamestnávateľa prostredníctvom právnej úpravy, v súvislosti s výkonmi uskutočnenými v rámci plnenia ich úloh u tohto zamestnávateľa bez ich predchádzajúceho súhlasu.

65 Okrem toho sa zdá, že z návrhu na začatie prejudiciálneho konania vyplýva, že výkony výkonných umelcov, ktorých práva na ONB boli postúpené kráľovským nariadením z 1. júna 2021, majú byť predmetom využívania týmto orchestrom, takže ONB nekoná ako koncový používateľ týchto výkonov v zmysle odôvodnenia 72 smernice 2019/790. Toto postúpenie sa totiž týka tak práv na verejný prenos výkonov výkonných umelcov určených na vysielanie a zvukovú alebo audiovizuálnu retransmisiu akýmkoľvek spôsobom, ako aj práva na rozmnožovanie týchto výkonov v celom rozsahu alebo čiastočne v neobmedzenom počte rozmnožení na všetkých nosičoch a práv na rozširovanie takto zaznamenaných výkonov. Vnútroštátnemu súdu prináleží overiť, či ide o taký prípad.

66 Za týchto podmienok treba konštatovať, že svojimi otázkami, ktoré treba preskúmať spoločne, sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa článok 2 písm. b) a článok 3 ods. 2 písm. a) smernice 2001/29, ako aj článok 3 ods. 1 písm. b), článok 7 ods. 1, článok 8 ods. 1 a článok 9 ods. 1 písm. a) smernice 2006/115 na jednej strane a články 18 až 23 smernice 2019/790 na druhej strane majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá na účely využívania súvisiacich práv výkonných umelcov zamestnaných ako verejní zamestnanci zamestnávateľom stanovuje postúpenie týchto práv prostredníctvom právnej úpravy, v súvislosti s výkonmi uskutočnenými v rámci plnenia ich úloh u tohto zamestnávateľa, bez ich predchádzajúceho súhlasu.

O uplatniteľnosti smerníc 2001/29, 2006/115 a 2019/790

– *O uplatniteľnosti smernice 2019/790 ratione temporis*

67 Belgická vláda vo svojich písomných pripomienkach tvrdí, že kráľovské nariadenie z 1. júna 2021 je vylúčené z časovej pôsobnosti smernice 2019/790, pretože toto nariadenie je „aktom uzavretým“ pred dátumom uplynutia lehoty na prebratie tejto smernice, t. j. 7. júnom 2021, a že pred týmto dátumom malo za následok vznik „nadobudnutých práv“ v prospech ONB v zmysle článku 26 ods. 2 tejto smernice.

68 Treba uviesť, že v súlade s článkom 29 ods. 1 smernice 2019/790 lehota na prebratie tejto smernice uplynula 7. júna 2021. článok 26 tejto smernice v odseku 1 stanovuje, že táto smernica sa uplatňuje na všetky diela a iné predmety ochrany, ktoré sú chránené vnútroštátnym právom v oblasti autorského práva k 7. júnu 2021 alebo po tomto dátume, a v odseku 2 stanovuje, že sa uplatňuje „bez toho, aby boli dotknuté akékoľvek uzavreté akty a práva nadobudnuté pred 7. júnom 2021“.

69 Zo spoločného výkladu týchto ustanovení vyplýva, že smernica 2019/790 sa od 7. júna 2021 uplatňuje na všetky diela a iné predmety ochrany chránené vnútroštátnym právom v oblasti autorského práva.

70 Zároveň sa táto smernica podľa znenia jej článku 26 ods. 2 uplatňuje „bez toho, aby boli dotknuté akékoľvek uzavreté akty a práva nadobudnuté pred 7. júnom 2021“. Ako Súdny dvor rozhodol v súvislosti s článkom 10 ods. 2 smernice 2001/29, ktorého znenie je v podstate totožné so znením článku 26 ods. 2 smernice 2019/790, zaručenie uvedených aktov vyplýva zo všeobecnej zásady, podľa ktorej nemá táto smernica žiaden retroaktívny účinok a neuplatňuje sa na akty o používaní chránených diel a iných predmetov ochrany uzavreté pred dňom, keď má byť táto smernica prebratá členskými štátmi (pozri v tomto zmysle rozsudok z 27. júna 2013, VG Wort a i., C-457/11 až C-460/11, EU:C:2013:426, bod 28). Z toho vyplýva, že smernica 2019/790 sa nemá uplatňovať na akty využívania, ku ktorým došlo pred 7. júnom 2021 a v súvislosti s ktorými boli práva platne nadobudnuté pred týmto dátumom.

71 Práve vzhľadom na tieto ustanovenia treba určiť, či – ako tvrdí belgická vláda – kráľovské nariadenie z 1. júna 2021 predstavuje „akt uzavretý“ pred 7. júnom 2021 v zmysle článku 26 ods. 2 smernice 2019/790, ktorý pred týmto dátumom viedol k vzniku „nadobudnutých práv“ v prospech ONB k súvisiacim právam hudobníkov tohto orchestra, či už sa tieto práva týkajú výkonov uskutočnených pred nadobudnutím účinnosti tejto smernice alebo po ňom.

72 V tejto súvislosti z ustálenej judikatúry vyplýva, že nová právna norma sa uplatní od nadobudnutia účinnosti aktu, ktorým sa táto norma zavádza. Hoci sa nová právna norma neuplatní na právne situácie, ktoré vznikli a definitívne prebehli počas účinnosti predchádzajúceho zákona, uplatní sa na budúce účinky situácie, ktorá vznikla počas účinnosti predchádzajúceho pravidla, ako aj na nové právne situácie. S výhradou zásady zákazu retroaktivity právnych aktov by to bolo iné len vtedy, ak by novú normu sprevádzali osobitné ustanovenia, ktoré konkrétne určujú podmienky jej časovej pôsobnosti [rozsudok z 21. decembra 2021, Skarb Państwa (Poistenie motorových vozidiel), C-428/20, EU:C:2021:1043, bod 31 a citovaná judikatúra].

73 Akty prijaté na prebratie smernice sa tak musia uplatňovať na budúce právne účinky situácií, ktoré vznikli počas účinnosti predchádzajúceho zákona, a to odo dňa uplynutia lehoty na prebratie, pokiaľ táto smernica neustanovuje inak [rozsudok z 21. decembra 2021, Skarb Państwa (Poistenie motorových vozidiel), C-428/20, EU:C:2021:1043, bod 32 a citovaná judikatúra].

74 Na účely overenia časovej uplatniteľnosti nového pravidla Únie na situáciu, ktorá vznikla za účinnosti predchádzajúceho pravidla, ktoré nahrádza, treba určiť, či táto situácia vyčerpala svoje účinky pred nadobudnutím účinnosti nového pravidla, pričom v takom prípade by sa mala kvalifikovať ako situácia, ktorá vznikla pred nadobudnutím účinnosti nového pravidla, alebo či uvedená situácia naďalej vyvoláva účinky aj po tomto nadobudnutí účinnosti [rozsudok z 21. decembra 2021, Skarb Państwa (Poistenie motorových vozidiel), C-428/20, EU:C:2021:1043, bod 34].

75 V prejednávanej veci z návrhu na začatie prejudiciálneho konania po prvé vyplýva, že kráľovské nariadenie z 1. júna 2021 nadobudlo účinnosť 4. júna 2021, takže ho treba považovať za „uzavreté“ pred dátumom uplynutia lehoty na prebratie tejto smernice 7. júna 2021.

76 Z toho vyplýva, že toto nariadenie v rozsahu, v akom bolo platne prijaté, mohlo v období od 4. júna do 7. júna 2021 viesť k vzniku práv v prospech ONB, ktoré nepatria do časovej pôsobnosti smernice 2019/790.

77 Po druhé nič to nemení na tom, ako vyplýva aj z návrhu na začatie prejudiciálneho konania, že kráľovské nariadenie z 1. júna 2021 nevyčerpalo svoje právne účinky ku dňu nadobudnutia jeho účinnosti 4. júna 2021, a preto ho nemožno považovať za týkajúce sa výlučne situácií, ktoré nastali pred týmto nadobudnutím účinnosti v zmysle judikatúry pripomenutej v bode 74 tohto rozsudku, ale že má pravidelne vyvolávať účinky na výkony dotknutých výkonných umelcov počas celej doby svojho uplatňovania, a to aj po uplynutí lehoty na prebratie tejto smernice 7. júna 2021.

78 Ako pritom uviedol generálny advokát v bode 57 svojich návrhov, platné nadobudnutie práv zo strany ONB k výkonom hudobníkov tohto orchestra sa môže na účely uplatnenia článku 26 ods. 2 smernice 2019/790 týkať len tých výkonov, ktoré sa uskutočnili a mohli viesť k vzniku takýchto práv pred uplynutím lehoty na prebratie tejto smernice.

79 Okrem toho výklad, podľa ktorého by všetky výkony výkonných umelcov, na ktoré sa vzťahuje kráľovské nariadenie z 1. júna 2021 a ktoré by nasledovali po uplynutí lehoty na prebratie smernice 2019/790, boli vylúčené z pôsobnosti tejto smernice na základe jej článku 26 ods. 2, by mohol ohroziť potrebný účinok jej ustanovení, ktorých cieľom je, ako vyplýva najmä z jej odôvodnenia 72, chrániť výkonných umelcov pri postúpení ich práv.

80 Z predchádzajúcich úvah vyplýva, že smernica 2019/790 sa *ratione temporis* uplatňuje na postúpenie súvisiacich práv hudobníkov ONB uskutočnené na základe kráľovského nariadenia z 1. júna 2021, týkajúce sa výkonov uskutočnených po 7. júni 2021.

– *O uplatniteľnosti smerníc 2001/29, 2006/115 a 2019/790 ratione temporis*

81 Zo znenia prvej otázky položenej vnútroštátnym súdom vyplýva, že tento súd sa pýta na uplatniteľnosť článkov 18 až 23 smernice 2019/790 na postúpenie súvisiacich práv hudobníkov orchestra zamestnaných ako verejní zamestnanci v prospech zamestnávateľa, prostredníctvom právnej úpravy, v súvislosti s výkonmi uskutočnenými v rámci plnenia ich úloh u tohto zamestnávateľa.

82 Ako však bolo uvedené v bode 64 tohto rozsudku, článok 2 písm. b) a článok 3 ods. 2 písm. a) smernice 2001/29, ako aj článok 3 ods. 1 písm. b), článok 7 ods. 1, článok 8 ods. 1 a článok 9 ods. 1 písm. a) smernice 2006/115 sú tiež relevantné na účely odpovede na otázky, ktoré v tejto súvislosti položil vnútroštátny súd, takže treba na úvod určiť, či sa pojem „výkonný umelec“ uvedený v týchto ustanoveniach a v článkoch 18 až 23 smernice 2019/790 vzťahuje na hudobníkov orchestra, ktorí boli prijatí ako verejní zamestnanci.

83 Na úvod treba uviesť, že z ustálenej judikatúry vyplýva, že vzhľadom na požiadavky jednotnosti a koherencie právneho poriadku Európskej únie musia mať pojmy používané v platných smerniciach v oblasti duševného vlastníctva rovnaký význam s výnimkou toho, ak by normotvorca Únie v konkrétnom legislatívnom kontexte vyjadril odlišnú vôľu (pozri v tomto zmysle rozsudky zo 4. októbra 2011, Football Association Premier League a i., C-403/08 a C-429/08, EU:C:2011:631, bod 188, ako aj z 20. apríla 2023, Blue Air Aviation, C-775/21 a C-826/21, EU:C:2023:307, bod 65 a citovanú judikatúru).

84 V prejednávanej veci však nič nenasvedčuje tomu, že normotvorca Únie chcel dať pojmu „výkonný umelec“ v jednotlivých textoch smerníc 2001/29, 2006/115 a 2019/790 odlišný význam (pozri analogicky rozsudok z 31. mája 2016, Reha Training, C-117/15, EU:C:2016:379, bod 31).

85 Pokiaľ ide konkrétne o pojmy obsiahnuté v smernici 2019/790, treba zdôrazniť, že podľa jej článku 1 ods. 1 táto smernica stanovuje pravidlá, „ktorých cieľom je ďalšie zosúladenie“ práva Únie, uplatniteľné na autorské právo a s ním súvisiace práva v rámci vnútorného trhu. Okrem toho, ako bolo pripomenuté v bode 61 tohto rozsudku, z článku 1 ods. 2 a odôvodnenia 4 tejto smernice konkrétne vyplýva, že táto smernica vychádza z pravidiel stanovených najmä v smerniciach 2001/29 a 2006/115 a dopĺňa ich.

86 Z toho vyplýva, že pojmu „výkonný umelec“ treba v príslušných kontextoch smerníc 2001/29, 2006/115 a 2019/790 priznať rovnaký význam.

87 V tejto súvislosti podľa ustálenej judikatúry znenie ustanovenia práva Únie, ktoré neobsahuje nijaký výslovný odkaz na právo členských štátov s cieľom určiť jeho zmysel a rozsah pôsobnosti, v zásade vyžaduje v celej Únii autonómny a jednotný výklad, ktorý treba hľadať s prihliadnutím na znenie tohto ustanovenia, kontext, do ktorého patrí, a najmä jeho vývoj a vývoj medzinárodného práva, ako aj ciele sledované právnou úpravou, ktorej je súčasťou (rozsudok z 18. novembra 2020, Atresmedia Corporación de Medios de Comunicación, C-147/19, EU:C:2020:935, bod 33 a citovaná judikatúra).

88 V prvom rade, pokiaľ ide o znenie ustanovení smerníc 2001/29, 2006/115 a 2019/790 citovaných v bode 82 tohto rozsudku, treba uviesť, že žiadna z nich formálne nevylučuje zo svojej pôsobnosti výkonných umelcov, ktorí boli zamestnaní ako verejní zamestnanci.

89 Je pravda, že články 18 až 23 smernice 2019/790, ktoré sa nachádzajú v kapitole 3 hlavy IV tejto smernice, nazvanej „Spravodlivé odmeňovanie autorov a výkonných umelcov v zmluvách o využívaní diel“, odkazujú v rôznych ohľadoch na postúpenie práv zmluvnou cestou. V týchto článkoch normotvorca Únie používa výrazy ako „zásada zmluvnej slobody“, „zmluvný partner“, „úprava zmlúv“, „výlučnosť zmluvy“ alebo aj „zmluvné ustanovenia“.

90 Z použitia týchto výrazov však nemožno vyvodiť, že uvedené články vylučujú zo svojej pôsobnosti výkonných umelcov v postavení verejných zamestnancov.

91 Ako totiž uviedol generálny advokát v bode 62 svojich návrhov, pojem „zmluva“ použitý v týchto článkoch treba chápať v širšom zmysle tak, že sa vzťahuje na akékoľvek udelenie licencie na využívanie alebo prevod výlučných práv, keďže články 18, 19 a 22 smernice 2019/790 navyše výslovne odkazujú na udeľovanie licencií alebo prevod práv.

92 Rovnako je v tejto súvislosti irelevantná skutočnosť, ktorú zdôrazňujú ONB a belgická vláda, že pokiaľ ide o výkonných umelcov v postavení verejných zamestnancov, zo zásad prenesenia právomocí a subsidiarity uvedených v článkoch 4 a 5 ZEÚ vyplýva, že Únia nemá žiadnu právomoc stanoviť odmeňovanie zamestnancov verejnej služby členských štátov. Pri výkone svojej právomoci v oblastiach, ktoré nepatria do právomoci Únie, akou je aj určenie úrovne rôznych častí tvoriacich odmenu pracovníka, totiž členské štáty musia dodržiavať právo Únie [pozri v tomto zmysle rozsudky z 10. júna 2010, Bruno a i, C-395/08 a C-396/08, EU:C:2010:329, bod 39, ako aj z 5. júna 2023, Komisia/Poľsko (Nezávislosť a súkromný život sudcov), C-204/21, EU:C:2023:442, bod 125 a citovanú judikatúru].

93 V druhom rade, pokiaľ ide o kontext, do ktorého patria ustanovenia smerníc 2001/29, 2006/115 a 2019/790 citované v bode 82 tohto rozsudku, z ustálenej judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že ustanovenia smerníc platných v oblasti duševného vlastníctva sa majú vykladať s prihliadnutím na medzinárodné právo, a najmä na zmluvné právo, ktoré majú tieto nástroje práve vykonať, ako je výslovne pripomenuté v odôvodnení 15 smernice 2001/29 a v odôvodnení 7 smernice 2006/115 (pozri v tomto zmysle rozsudky z 19. decembra 2019, Nederlands Uitgeversverbond a Groep Algemene Uitgevers, C-263/18, EU:C:2019:1111, body 38 a 39, ako aj z 18. novembra 2020, Atresmedia Corporación de Medios de Comunicación, C-147/19, EU:C:2020:935, bod 34 a citovanú judikatúru).

94 Súdny dvor už mal konkrétne príležitosť konštatovať, že pojmy použité v smerniciach 2001/29 a 2006/115 sa majú vykladať v súlade s rovnocennými pojmami, ktoré obsahuje WPPT, keďže ustanovenia tejto zmluvy sú neoddeliteľnou súčasťou právneho poriadku Únie, a preto sa v ňom uplatňujú (pozri v tomto zmysle rozsudky z 19. decembra 2019, Nederlands Uitgeversverbond a Groep Algemene Uitgevers, C-263/18, EU:C:2019:1111, bod 39, ako aj z 18. novembra 2020, Atresmedia Corporación de Medios de Comunicación, C-147/19, EU:C:2020:935, bod 38 a citovanú judikatúru).

95 V tejto súvislosti pritom podľa článku 2 písm. a) WPPT pojem „výkonní umelci“ odkazuje na všetky osoby, „ktoré vystupujú, prednášajú, recitujú, hrajú, predvádzajú alebo iným spôsobom vykonávajú literárne alebo umelecké diela, alebo prejavy ľudového umenia (folklóru)“.

96 Toto ustanovenie, ktoré bez ďalšieho spresnenia odkazuje na „výkonných umelcov“, teda nestanovuje žiadnu podmienku, ktorá by mala za následok vylúčenie výkonných umelcov v postavení verejných zamestnancov (pozri analogicky rozsudok z 8. septembra 2020, Recorded Artists Actors Performers, C-265/19, EU:C:2020:677, bod 61).

97 V treťom rade takýto výklad potvrdzujú ciele sledované smernicami 2001/29, 2006/115 a 2019/790, ako sú uvedené v preambule týchto právnych nástrojov.

98 Po prvé, ako sa v podstate uvádza v odôvodneniach 9 a 10 smernice 2001/29, akákoľvek harmonizácia práv súvisiacich s autorským právom musí byť založená na vysokej úrovni ochrany, pretože tieto práva sú podstatné pre duševnú tvorbu; výkonní umelci, na to, aby mohli pokračovať vo svojej tvorivej a umeleckej práci, musia za používanie svojich predmetov ochrany dostávať primeranú odmenu.

99 Po druhé odôvodnenia 4 a 5 smernice 2006/115 pripomínajú nielen potrebu prispôsobiť ochranu prostredníctvom súvisiacich práv novej hospodárskej realite, akou sú nové formy využívania, ale aj potrebu zabezpečiť primeraný príjem výkonným umelcom, aby sa zabezpečila kontinuita ich tvorivej a umeleckej činnosti.

100 Po tretie z odôvodnenia 72 smernice 2019/790 výslovne vyplýva, že výkonní umelci sú zvyčajne v slabšom zmluvnom postavení pri udeľovaní licencií alebo prevode svojich práv, na účely využívania za odmenu, a že tieto fyzické osoby potrebujú ochranu stanovenú v tejto smernici, aby mohli v plnej miere využívať práva harmonizované podľa práva Únie. V tejto súvislosti odkaz na pojem „zmluvné postavenie“ v tomto odôvodnení nemožno vykladať tak, že vylučuje postavenie, ktoré by vyplývalo z pracovnej zmluvy uzavretej podľa služobného poriadku.

101 Je nesporné, že v spomínanom odôvodnení sa uvádza, že táto potreba ochrany neexistuje, ak druhá zmluvná strana koná ako konečný užívateľ a sama nevyužíva plnenie. O takýto prípad však v prejednávanej veci nejde, ako bolo pripomenuté v bode 65 tohto rozsudku.

102 Z vyššie uvedených úvah vyplýva, že pod pojem „výkonný umelec“ uvedený v článku 2 písm. b) a článku 3 ods. 2 písm. a) smernice 2001/29, článku 3 ods. 1 písm. b), článku 7 ods. 1, článku 8 ods. 1 a článku 9 ods. 1 písm. a) smernice 2006/115, ako aj v článkoch 18 až 23 smernice 2019/790 patria výkonní umelci v postavení verejných zamestnancov.

O postúpení súvisiacich práv výkonných umelcov prostredníctvom právnej úpravy bez ich predchádzajúceho súhlasu

103 Ako bolo uvedené v bodoch 60 až 64 tohto rozsudku, postúpenie súvisiacich práv výkonných umelcov je osobitne upravené v ustanoveniach smerníc 2001/29 a 2006/115, ktoré preto treba preskúmať ako prvé.

104 Po prvé, pokiaľ ide o znenie týchto ustanovení, článok 2 písm. b) a článok 3 ods. 2 písm. a) smernice 2001/29 stanovujú, že výkonní umelci majú výlučné právo udeliť súhlas s rozmnožovaním, ako aj so sprístupňovaním záznamov ich výkonov verejnosti, alebo ich zakázať. Zároveň článok 3 ods. 1 písm. b), článok 7 ods. 1, článok 8 ods. 1 a článok 9 ods. 1 písm. a) smernice 2006/115 priznávajú výkonným umelcom výlučné právo udeliť súhlas alebo zakázať nájom a vypožičiavanie záznamov ich výkonov, výlučné právo udeliť súhlas alebo zakázať záznam ich výkonov, výlučné právo udeliť súhlas alebo zakázať vysielanie a verejný prenos ich výkonov, ako aj výlučné právo na šírenie záznamov týchto výkonov.

105 Ochrana, ktorú tieto ustanovenia poskytujú výkonným umelcom, musí mať široký rozsah. Táto ochrana sa preto musí chápať v tom zmysle, že sa neobmedzuje na priznanie práv zaručených týmito ustanoveniami, ale vzťahuje sa aj na výkon uvedených práv [pokiaľ ide o článok 2 písm. b) a článok 3 ods. 2 písm. a) smernice 2001/29, pozri rozsudok zo 14. novembra 2019, Spedidam, C-484/18, EU:C:2019:970, body 36 a 37 ako aj citovanú judikatúru].

106 Okrem toho práva zaručené výkonným umelcom majú preventívnu povahu v tom zmysle, že použitie ich výkonov si vyžaduje ich predchádzajúci súhlas. Z toho vyplýva, že okrem výnimiek a obmedzení, ktoré sú stanovené v článku 5 smernice 2001/29 a najmä článku 10 smernice 2006/115, treba každé použitie takých predmetov ochrany treťou osobou bez tohto predchádzajúceho súhlasu považovať za porušenie nositeľových práv [pokiaľ ide o článok 2 písm. b) a článok 3 ods. 2 písm. a) smernice 2001/29, pozri rozsudok zo 14. novembra 2019, Spedidam, C-484/18, EU:C:2019:970, bod 38 a citovanú judikatúru].

107 Vzhľadom na znenie ustanovení smerníc 2001/29 a 2006/115 uvedených v bode 104 tohto rozsudku treba preto usudzovať, že v prípade neexistencie predchádzajúceho súhlasu nositeľov práv tieto ustanovenia bránia postúpeniu výlučných práv, ktoré sú v nich uvedené, prostredníctvom právnej úpravy, pokiaľ sa na takéto postúpenie nevzťahuje niektorá z výnimiek alebo obmedzení stanovených v týchto smerniciach, ktoré majú taxatívnu povahu (pokiaľ ide o článok 5 smernice 2001/29, pozri rozsudok z 24. októbra 2024, Kwantum Nederland a Kwantum België, C-227/23, EU:C:2024:914, bod 76, ako aj citovanú judikatúru).

108 Smernica 2001/29 ani smernica 2006/115 neobsahujú výnimku, ktorá by bez predchádzajúceho súhlasu nositeľov práv umožňovala postúpenie všetkých práv spojených s podávaním a využívaním výkonov výkonných umelcov orchestra, o aké ide v kráľovskom nariadení z 1. júna 2021 a v bodoch 44 a 45 tohto rozsudku.

109 Je nesporné, že článok 8 smernice 2006/115 v odseku 1 stanovuje, že členské štáty ustanovia výlučné práva výkonných umelcov povoliť alebo zakázať rozhlasové vysielanie a verejný prenos ich výkonov, s výnimkou prípadu, keď výkon je sám už výkonom vysielaným alebo keď sa uskutočňuje zo záznamu. Okrem toho tento článok 8 vo svojom odseku 2 zavádza v prospech výkonných umelcov právo na jedinú primeranú odmenu zo strany používateľa, ak sa zvukový záznam zverejnený na obchodné účely alebo rozmnoženina takéhoto zvukového záznamu používajú na rozhlasové vysielanie alebo akýkoľvek iný verejný prenos.

110 Ako však uviedol generálny advokát v bode 37 svojich návrhov, výnimky a obmedzenia práv výkonných umelcov vymedzené v smerniciach 2001/29 a 2006/115 neumožňujú všeobecné povinné postúpenie všetkých súvisiacich práv určitej kategórie výkonných umelcov.

111 Po druhé tento výklad podporuje okrem iného aj medzinárodný kontext, do ktorého patrí ochrana súvisiacich práv výkonných umelcov a ktorý treba zohľadniť v súlade s judikatúrou uvedenou v bode 93 tohto rozsudku.

112 Po prvé, ako vyplýva aj z článku 10 ods. 2 smernice 2006/115, pokiaľ ide o ochranu výkonných umelcov, zavedenie nútených licencií môže byť stanovené len v rozsahu, v akom sú zlučiteľné s Rímskym dohovorom.

113 V tejto súvislosti, hoci ustanovenia tohto dohovoru nie sú súčasťou právneho poriadku Únie, pretože Únia nie je jeho zmluvnou stranou, Súdny dvor už mal príležitosť uviesť, že tento dohovor má v rámci Únie nepriame účinky. Z genézy smernice Rady 92/100/EHS

z 19. novembra 1992 o nájomnom práve a výpožičnom práve a o určitých právach súvisiacich s autorskými právami v oblasti duševného vlastníctva (Ú. v. ES L 346, 1992, s. 61; Mim. vyd. 17/001, s. 120) konkrétne vyplýva, že na účely tejto smernice, a teda aj smernice 2006/115, ktorá ju medzičasom nahradila, treba odkázať na pojmy uvedené najmä v tomto dohovore (pozri v tomto zmysle rozsudok z 18. novembra 2020, Atresmedia Corporación de Medios de Comunicación, C-147/19, EU:C:2020:935, body 35 až 36, ako aj citovanú judikatúru).

114 Článok 7 ods. 1 Rímskeho dohovoru pritom stanovuje, že ochrana výkonných umelcov, ktorú poskytuje výkonným umelcom, musí v zásade brániť najmä rozhlasovému vysielaniu a verejnému prednesu ich výkonu bez ich súhlasu, vyhotoveniu záznamu ich nezaznamenaného výkonu bez ich súhlasu na hmotnom nosiči, ako aj rozmnožovaniu záznamu ich výkonu bez ich súhlasu.

115 Je pravda, že tento dohovor vo svojich článkoch 12, 15 a 19 obsahuje obmedzenia výlučných práv nositeľov príbuzných práv, najmä v prípadoch druhotného používania zvukových záznamov, súkromných použití, používania krátkych fragmentov v súvislosti so spravodajstvom o aktuálnych udalostiach alebo použití výlučne na účely výučby alebo vedeckého výskumu, alebo keď výkonný umelec dal súhlas s tým, aby sa jeho výkon stal súčasťou obrazového alebo audiovizuálneho záznamu.

116 Ako však uviedol generálny advokát v bode 40 svojich návrhov, žiadne z týchto ustanovení neumožňuje všeobecné povinné postúpenie všetkých súvisiacich práv určitej kategórie výkonných umelcov.

117 Po druhé, ako bolo pripomenuté v bode 94 tohto rozsudku, smernica 2001/29 sa musí tiež vykladať v súlade s ustanoveniami WPPT.

118 V tejto súvislosti treba uviesť, že je pravda, že články 6 až 10 tejto zmluvy zakotvujú v prospech výkonných umelcov výhradné právo udeliť súhlas na vysielanie a na verejný prenos ich nezaznamenaných výkonov, s výnimkou prípadu, keď je výkon už vysielaným výkonom, ako aj na vyhotovenie záznamov ich nezaznamenaných výkonov (článok 6), priame alebo nepriame rozmnožovanie ich umeleckých výkonov zaznamenaných na zvukových záznamoch (článok 7), sprístupňovanie originálu a rozmnožení ich umeleckých výkonov zaznamenaných na zvukových záznamoch verejnosti predajom alebo iným prevodom vlastníctva (článok 8), komerčný nájom originálu a rozmnožení ich umeleckých výkonov zaznamenaných na zvukových záznamoch (článok 9), ako aj sprístupňovanie ich umeleckých výkonov verejnosti zaznamenaných na zvukových záznamoch (článok 10). Tieto ustanovenia a ani žiadne iné ustanovenia tejto zmluvy preto nepovoľujú všeobecné povinné postúpenie všetkých súvisiacich práv určitej kategórie výkonných umelcov.

119 Po tretie podľa článku 18 ods. 2 smernice 2019/790 členské štáty pri uplatňovaní zásady primeranej a proporcionálnej odmeny uvedenej v odseku 1 tohto článku 18 zohľadnia zásadu zmluvnej slobody a spravodlivú rovnováhu práv a záujmov. Táto požiadavka však nie je dodržaná v prípade prevodu súvisiacich práv výkonných umelcov určitej kategórie bez predchádzajúceho súhlasu ich nositeľov.

120 V treťom rade takýto výklad potvrdzujú ciele sledované smernicou 2001/29 a smernicou 2006/115, ktoré, ako bolo pripomenuté v bodoch 98 a 99 tohto rozsudku, majú zabezpečiť vysokú úroveň ochrany práv výkonných umelcov a zaručiť im primeraný príjem.

121 Z toho vyplýva, že ustanovenia uvedené v bode 104 tohto rozsudku sa majú vykladať v tom zmysle, že v prípade neexistencie predchádzajúceho súhlasu majiteľov práv bránia postúpeniu výlučných práv, ktoré sú v nich uvedené, prostredníctvom právnej úpravy.

122 Pokiaľ ide o formu, ktorú musí mať predchádzajúci súhlas výkonných umelcov, Súdny dvor už uviedol, že smernice 2001/29 a 2006/115 nespresňujú, akým spôsobom sa má vyjadriť (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. novembra 2019, Spedidam, C-484/18, EU:C:2019:970, bod 40).

123 Z toho vyplýva, že členské štáty majú právomoc na jednej strane, ako vyplýva aj z odôvodnenia 30 smernice 2001/29, definovať spôsoby tohto súhlasu, ktorý, ako v podstate uviedol generálny advokát v bode 48 svojich návrhov, sa musí získať v rámci individuálneho alebo kolektívneho vyjednávania alebo musí byť formalizovaný, pokiaľ ide o výkonných umelcov zamestnaných ako verejní zamestnanci, v právnom predpise. Tieto štáty môžu tiež slobodne určiť spôsoby, akými sú výkonní umelci, ktorí sa zúčastňujú na tomto výkone, zastúpení na účely výkonu svojich práv v súlade s článkom 8 Rímskeho dohovoru.

124 Nič to však nemení na tom, že takéto podmienky musia byť definované striktne, aby samotná zásada predchádzajúceho súhlasu nebola zbavená svojho významu (pozri v tomto zmysle rozsudok zo 14. novembra 2019, Spedidam, C-484/18, EU:C:2019:970, bod 40 a citovanú judikatúru).

125 V prejednávanej veci je nesporné, že žalobcovia vo veci samej nedali predchádzajúci súhlas s využívaním výlučných práv, ktorých sú nositeľmi a ktorých postúpenie na ONB sa uskutočnilo prostredníctvom kráľovského nariadenia z 1. júna 2021 po ich prijatí do tohto orchestra, v rozpore s ustanoveniami uvedenými v bode 104 tohto rozsudku. Ako sa konkrétne uviedlo v bode 43 tohto rozsudku, neexistencia dohody medzi ONB a jeho hudobníkmi bola predmetom „protokolu o nedosiahnutí zhody“, ktorý bol vypracovaný a podpísaný pred prijatím tohto kráľovského nariadenia.

126 Z toho vyplýva, že v prípade neexistencie súhlasu týchto výkonných umelcov smernice 2001/29 a 2006/115 bránia takému postúpeniu súvisiacich práv týchto umelcov, aké sa uskutočnilo prostredníctvom kráľovského nariadenia z 1. júna 2021.

127 Za týchto podmienok už nie je potrebné skúmať, či sa články 18 až 23 smernice 2019/790, ktoré sa týkajú primeranej odmeny, ktorá sa má vyplatiť výkonným umelcom za využívanie výkonov chránených súvisiacimi právami, ktorých sú nositeľmi, majú vykladať v tom zmysle, že takisto bránia takému postúpeniu.

128 Vzhľadom na všetky predchádzajúce úvahy treba na položené otázky odpovedať tak, že článok 2 písm. b) a článok 3 ods. 2 písm. a) smernice 2001/29, ako aj článok 3 ods. 1 písm. b), článok 7 ods. 1, článok 8 ods. 1 a článok 9 ods. 1 písm. a) smernice 2006/115 sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá na účely využívania súvisiacich práv výkonných umelcov zamestnaných ako verejní zamestnanci zamestnávateľom stanovuje postúpenie týchto práv prostredníctvom právnej úpravy, v súvislosti s výkonmi uskutočnenými v rámci plnenia ich úloh u tohto zamestnávateľa, bez ich predchádzajúceho súhlasu.

O trovách

129 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (prvá komora) rozhodol takto:

Článok 2 písm. b) a článok 3 ods. 2 písm. a) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2001/29/ES z 22. mája 2001 o zosúladení niektorých aspektov autorských práv a s nimi súvisiacich práv v informačnej spoločnosti, ako aj článok 3 ods. 1 písm. b), článok 7 ods. 1, článok 8 ods. 1 a článok 9 ods. 1 písm. a) smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/115/ES z 12. decembra 2006 o nájomnom práve a výpožičnom práve a o určitých právach súvisiacich s autorskými právami v oblasti duševného vlastníctva

sa majú vykladať v tom zmysle, že:

bránia vnútroštátnej právnej úprave, ktorá na účely využívania súvisiacich práv výkonných umelcov zamestnaných ako verejní zamestnanci zamestnávateľom stanovuje postúpenie týchto práv prostredníctvom právnej úpravy, v súvislosti s výkonmi uskutočnenými v rámci plnenia ich úloh u tohto zamestnávateľa, bez ich predchádzajúceho súhlasu.

Podpisy